



## RUSÁCI A ČERNÝ ČTVEREC, KTERÝ NAMALOVAL POLÁK

Brněnské nakladatelství Host letos vydalo knihu Sjenja Scheijena **AVANTGARDISTÉ** s podtitulem **Ruská revoluce v umění 1917–1935**. Když jsem v ní listoval, první, o čem jsem přemýšlel, bylo, že tahle kniha se asi dostala do edičního plánu, ještě než Rusové vloni vpadli na Ukrajinu, protože si nějak neumím představit, že by teď cokoli ruského (kromě zprávy o jejich porážce v tomto konfliktu) mohlo někoho zajímat.

Na druhou stranu jsem si uvědomil, že existuje spousta výroků, které za posledních sto let přišly právě z Ruska a připravovaly nás na to, co se může stát. Pohříchu většinou od lidí, jež s neuvěřitelnou krutostí zničil právě ruský režim...

Vezměte si třeba dílo Daniila Charms, básníka a dramatika, jenž nám o ruském světě podal přesnou zprávu už dávno.

Než zemřel hladu.

Nějaká stařena se z nadměrné zvědavosti vyklonila z okna, vypadla a potloukla se. Z okna se vyklonila druhá stařena, začala se dívat dolů na tu potlučenou, ale z nadměrné zvědavosti se také příliš vyklonila, spadla a potloukla se. Potom z okna vypadla třetí stařena, pak čtvrtá a pátá. Když vypadla šestá stařena, přestalo mne to bavit a šel jsem na Malcelvský trh, kde prý jednomu slepci darovali upletenou šálu.

A právě lidé jako Daniil Charms, Michail Bulgakov, Cholin nebo třeba Majakovskij mají na svědomí to, že Rusko po očku pozoruju pořád a uhrančivě mě fascinuje. Jsou to tito divní lidé, šílenci a magoři, z jejichž úhlu pohledu se na východ dívám,

a vlastně mě tak docela nepřekvapuje, co se tím směrem děje.

Knih *Avantgardisté* tuhle mozaiku vhodně doplňuje. Chaos, zmatek a protest, kterými byla ruská skutečnost počátku minulého století prochnuta, situaci v zemi, kde zítra právě začalo znamenat včera, si asi dokážeme jen těžko představit. Třeba okamžik, kdy lidé jako Kazimír Malevič, Marc Chagall, Vasilij Kandinskij nebo Vladimir Tatlin byli pověřeni tím, aby řídili ruskou kulturu, protože ji ještě nebylo kdy glajchšaltovat nějakým uvědomělým, poslušným a absolutně nekreativním úředníkem.

Když *Avantgardisty* čteme, můžeme si uvědomit, že Rusko bylo tou dobou tavicím kotlem, kde se v uměleckém prostředí děly opravdu velké věci, a můžeme si i klást otázku, kam se tohle všechno podělo.

Určitým návodem může být skutečnost, že třeba Marc Chagall byl vlastně francouzský Žid a Kazimír Malevič Ukrajinec, jehož rodiče byli oba Poláci. A tahle mnohost a pestrost jako by byly za posledních sto let zadupané do země ruskou vojenskou botou.

